

## Juryrapport Anne Vondelingprijs en Saskia Stuivelingprijs over 2023

Berichten over politiek is berichten over bestuur geworden. De jury van de Anne Vondelingprijs constateerde het ook al in voorgaande jaren. Politiek is niet langer ideologische strijd maar strijd over bestuurlijk onvermogen. Dat wil zeggen: wanneer de berichtgeving in de media over politiek als maatstaf wordt genomen. Het gaat heel veel over uitvoering, beter gezegd: falende uitvoering en nog heel weinig over idealen dan wel weidse vergezichten.

De inzendingen voor de Vondelingprijs weerspiegelden ook dit jaar weer deze teneur. Bestuur was het telkens terugkerende begrip. Dit heeft de jury wel enigszins verbaasd. Het was politiek gesproken toch een uitgesproken turbulent jaar met een kabinetscrisis, een langst zittende premier uit de geschiedenis die zijn vertrek aankondigt en vervroegde verkiezingen die de politieke verhoudingen compleet op hun kop hebben gezet. Maar we hebben ze niet gezien, de producties over de machtswissel binnen de VVD, de vorming van de partij van Pieter Omtzigt, de door niemand voorziene megaoverwinning van Geert Wilders' PVV. Althans, we hebben ze niet gezien bij de stukken en audiovisuele producties die voor de Anne Vondelingprijs zijn voorgedragen.

Voor de Anne Vondelingprijs had de jury dit jaar de keuze uit twaalf inzendingen. Hoewel de prijs tegenwoordig ook openstaat voor radio, tv en podcasts ging het in meerderheid om geschreven bijdragen. Het gaat om verschillende journalistieke genres wat het voor de jury soms lastig maakt tot evenwichtige keuzes te komen. Maar wij zijn blij dat het bestuur van de Vondelingprijs enkele jaren geleden heeft besloten de prijs uit te breiden tot audiovisuele media. Zij vormen een verrijking.

Toch gaat de prijs voor 2023 naar een journalist van een krant. Maar wel iemand die zich niet tot schrijven beperkt maar ook actief was met een podcast. Kustaw Bessems van *de Volkskrant* heeft bewezen dat de combinatie schrijven en podcast maken een meerwaarde in zich heeft. Het leidde op 24 juni 2023 tot een sprankelend essay in de krant onder de titel 'Het bijsturen van een stuurloze overheid'. Een uitgebreidere versie verscheen op de website met daarbij links naar interviews die eerder in de krant hadden gestaan en podcasts waarin de geïnterviewden waren te horen. Bessems heeft op deze manier optimaal gebruik gemaakt van het huidige journalistieke instrumentarium.

Zijn afsluitende essay is een combinatie van de journalistieke ambachtsman die anderen de problemen laat benoemen en de bezorgde toeschouwer die bij politici de urgentie mist om deze problemen aan te pakken. Hij doet dit in een heldere stijl zonder in het bij dit onderwerp op de loer liggende beleidsesperanto te vervallen maar ook zonder het al gauw dreigende moraliserende vingertje.

Hij toont zich een eigenzinnig en betrokken journalist die zich heeft vastgebeten in zijn onderwerp maar ook openstaat voor het verklarende tegengeluid en dat dan ook weergeeft. Dat Bessems tevens behendig is op de korte baan bewijst hij volgens de jury met zijn columns die hij vorig jaar bijna wekelijks op zaterdag schreef in de

Volkskrant. Een bewijs daarvan was de column van afgelopen september die hij schreef naar aanleiding van de toen gehouden Algemene Beschouwingen in de Tweede Kamer. Daarin fileerde hij het gedrag van de Tweede Kamer waarbij moties met allerlei onbedoelde gevolgen tegen elkaar werden uitgeruild. Ballonnen doorprikken, ook dat is een taak van de journalistiek.

Interviewen, verhelderen, analyseren, agenderen, commentariëren, Bessems heeft laten zien dat hij het allemaal uitstekend kan. Daarom verdient hij de Anne Vondelingprijs voor het jaar 2023.

## Saskia Stuivelingprijs

Terwijl de Vondelingprijs al ruim veertig jaar bestaat, is de Saskia Stuivelingprijs, bestemd voor regionale of lokale politieke journalistiek, pas zes jaar oud. Het verheugt de jury dat deze prijs zeker ook bij de beroepsgroep steeds meer in de belangstelling komt te staan. Het blijkt uit de inzendingen. De jury kreeg negen producties van stuk voor stuk hoge kwaliteit te beoordelen. Ook in de regio is de onderzoeksjournalistiek volop aanwezig. Dit is een hoopvol teken aangezien deze vorm van journalistiek vaak flinke investeringen vergt in tijd en menskracht.

De jury zag dat journalisten in de regio de ruimte nemen en de tijd krijgen zich in onderwerpen vast te bijten. Hét voorbeeld hiervan is de prijswinnaar over 2023, Maaïke Borst van het *Dagblad van het Noorden*. Dat er in Ter Apel iets met asielzoekers speelt is bekend. Maar de wijze waarop zij de problemen rond het asielzoekerscentrum van alle kanten voor haar lezers belicht, oogst bij de jury grote bewondering.

Dat doet zij vanuit een zeker engagement getuige bijvoorbeeld haar artikel van 27 mei eindigend met de woorden: Laat Ter Apel niet alleen. Een stellige mening, maar het was dan ook een hartenkreet geuit op de opiniepagina van haar krant. Zij hekelde het aanhoudende 'nee' van de rest van Nederland om Ter Apel te helpen bij het opvangen van asielzoekers.

Borst nam duidelijk stelling. Het knappe van haar is dat zij in haar gewone stukken een eigen mening juist weet te vermijden. Maaïke Borst bedrijft 360 graden-journalistiek. We lazen reportages van het grasveld voor het aanmeldcentrum, ze liep mee met burgerwachten, beschreef nieuw initiatieven, analyseerde de asielcijfers, maakte voor de Tweede Kamerverkiezingen een paginagroot overzicht van de ideeën van de landelijke politieke partijen om migratie te reguleren en interviewde zowel de verantwoordelijk staatssecretaris Eric van der Burg als schrijver Arnon Grunberg die een boek schreef waarin het vluchtelingenprobleem centraal staat. Kortom een brede en toegankelijk benadering met aandacht voor alle verschillende belangen.

Het is niet verwonderlijk dat dat de jury unaniem was in haar keuze. Iemand die dit kan, en dat heeft Maaïke Borst bewezen, verdient zonder meer de Saskia Stuivelingprijs.

## Eervolle vermelding

De jury heeft besloten dit jaar weer een eervolle vermelding te geven. Deze gaat naar Lucas van Houtert en zijn team van het *Eindhovens Dagblad*. Zijn serie onder de

noemer 'Groeispurt Brainport' over alle aspecten van de economische groei die de regio Eindhoven doormaakt, is hét voorbeeld van hoe de regionale journalistiek zowel verslaggevend als agenderend bezig kan zijn. Nagenoeg alles van wat zich in de eigen achtertuin afspeelt komt aan de orde. Op knappe wijze worden bestuurlijke dwarsverbanden gelegd tussen bijvoorbeeld het Engels dat steeds vaker in supermarkten wordt gesproken en de almaar hoger wordende woontorens. Waardering heeft de jury ook voor de wijze waarop getracht is lezersparticipatie bij dit onderwerp via de website te organiseren.

De serie 'Groeispurt Brainport' laat zien wat regionale journalistiek kan zijn. Dat willen wij met het toekennen van deze eervolle vermelding onder aandacht brengen.

Tot zover de prijzen en de eervolle vermelding. De jury had een ruime keuze uit interessante bijdragen. Toch hadden we graag een nog ruimere keuze gehad. Dat geldt met name voor de Anne Vondelingprijs. Het is de jury opgevallen dat een aantal grote nieuwsorganisaties ervan af heeft gezien eigen werk voor te dragen. We weten dat er maar één winnaar kan zijn, maar dat hoeft hoofdredacties toch niet te beletten om het beste van hun journalisten voor te dragen? Of is er zo weinig geloof in eigen kunnen? Dat kan toch niet waar zijn? We zitten nu wederom in een ongekend politiek jaar. Heel veel van wat nu gebeurt of straks staat te gebeuren vraagt om onthullende verslaggeving, sterke duiding en heldere analyses. Het zijn hoogtijdagen voor de politieke journalistiek en de jury rekent dan ook begin volgend jaar op een overvolle mailbox.